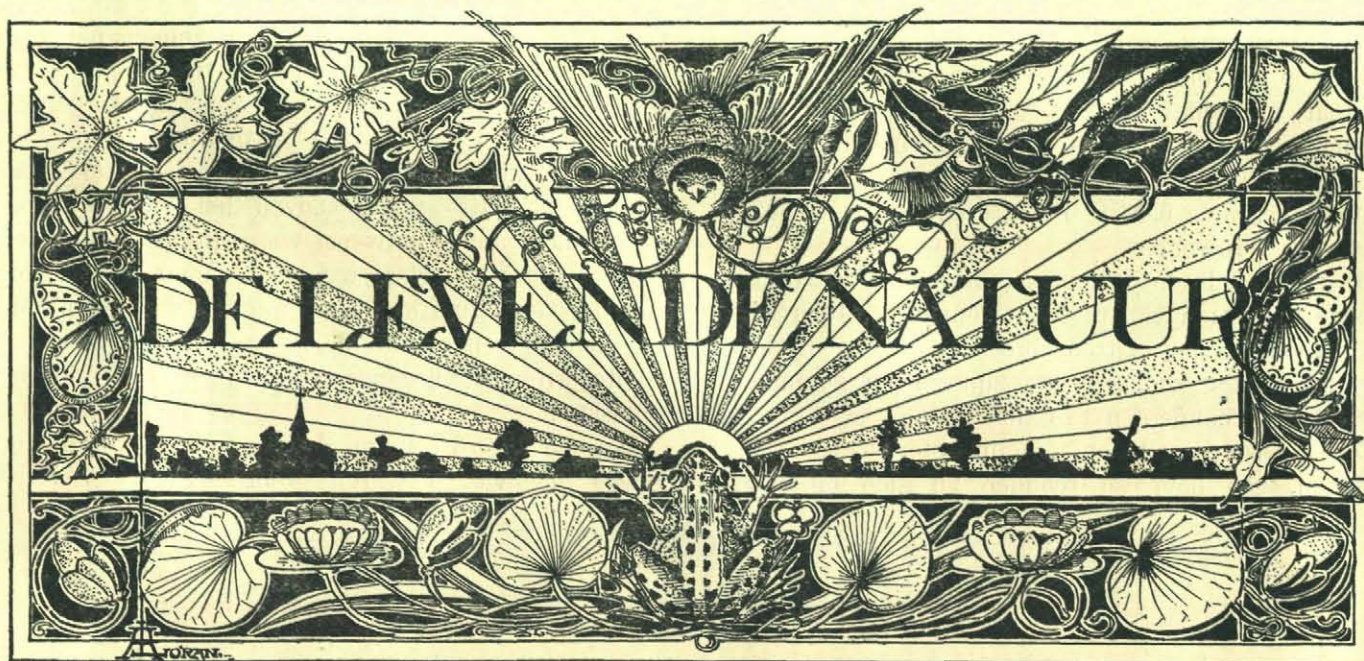

REDACTIE:

E. HEIMANS, J. JASPERS JR. EN JAC. P. THIJSSSE.

Adres van de Redactie:

E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63, AMSTERDAM.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

HET NAARDERMEER.

Wanneer ik in het afgelopen najaar mij per Hollandsche IJzeren Spoor van Amsterdam naar Utrecht begaf, maakten de gevleugelde bewoners van de uitgestrekte rietvelden van het Naardermeer zulk een indruk op mij als vogelliefhebber, dat onmiddellijk het plan in mij opkwam, om, zoo mogelijk, dat terrein eens nader te verkennen.

In korten tijd had ik van den welwillenden eigenaar van het meer de gevraagde toestemming, om aldaar ornithologische uitstapjes te mogen maken verkregen, en besloot ik hiervan in het begin van Mei gebruik te maken en daartoe een mooi dagje uit te zoeken.

Jammer dat ons klimaat, en vooral in dit seizoen, zich zoo slecht er toe leent, om plannen van te voren te maken; en toch moest zulks wel, daar de jachtopziener ter plaatse mij verzocht had, hem zoo mogelijk den vorigen dag met mijn voorgenomen bezoek in kennis te willen stellen, opdat hij tijdig een werkmans met roeiboot te mijner beschikking zoude kunnen hebben.

Toch bleek één dag vooruit nog te laat voor het tijdig bezorgen van een briefkaart, daar bij mijn komst geen bericht ontvangen was, en ik later van mijn geleider vernam, dat de postbode aldaar de loffelijke (?) gewoonte heeft, de post van uit Muiden

met schoolkinderen mede te geven. Voor stipte bezorging kan niet worden ingestaan.

Gelukkig trof ik den jachtopziener thuis en kon ik na een half uurtje wachters beschikken over een zeer geschikt werkmans, die mij door de verborgenheden van het Naardermeer zou rondvaren, terwijl het weer niets te wenschen overliet.

Reeds bij het afvaren zag ik een paar bruine kuikendieven (*Circus aeruginosus*) rondvliegen en herhaaldelijk in het hooge riet verdwijnen.

Een prachtig gezicht, die enorm groote, roodbruine vogels die, bewust van hun kracht, over hun jachtgebied zweefden en met welgevallen de honderden van eieren wel-voorzien nesten aanschouwden, voor hen zoovele maaltijden vertegenwoordigend.

Het meer zelf is een groot, met riet en biezengroei moeras, doorsneden met vrij diepe geulen, nu en dan afgewisseld door een enkele droge strook gronds. Deze droge strooken zijn tamelijk wel begaanbaar, hoewel de grond onder het voortgaan golft en trilt; het is dan ook niet raadzaam lang op hetzelfde punt te blijven staan, wil men niet langzamerhand in den drassigen bodem wegzinken.

Na een geruimen tijd voortgerooid te zijn, voeren wij langs een nest van den meerkoet (*Fulica atra*) met zes eieren.

Het nest rust gedeeltelijk op het water, gedeeltelijk op de om- en onderstaande rietstengels en bestaat uit eene één à twee decimeter hooge verzameling biezen, van boven eenigszins uitgehold, de ligplaats voor de zandkleurige met zwartbruine stippen bezaaide eieren. De meerkoet was bij onze nadering verdwenen.

Deze vogel is de bewoner bij uitnemendheid dezer vlakte; kan men van uit den trein de koeten reeds bij menigte zien zitten broeden, als men zich op het water zelf begeeft, zijn ze op sommige plaatsen bij honderden te tellen.

Zoo rustig als zij het stoommonster voorbij zien trekken, zoo bevreesd toonden zij zich bij onze

laars (*Platalea leucorodia*) al eieren zouden hebben, vreesde, dat het hiertoe nog te vroeg in het jaar was, besloten wij toch de plaats, waar hij beweerde, dat ze dan wel zouden zijn, op te zoeken.

Naderbij komende, zag ik weldra een vijftal dezer schitterend witte vogels boven het riet zweven, maar dit fraaie schouwspel werd nog mooier, toen een slag met den riem tegen het boord de geheele kolonie verontrustte en in minder dan geen tijd de lucht boven ons wemelde van lepelaars, die in groote kringen vliegende, onze bewegingen bleven gadeslaan.

De boot werd nu in de richting, vanwaar de vogels opgevlogen waren, voortgestuwd; weldra

Kiek uit de Naardermeer.
Op den voorgrond op drijvende, doode lischdoddenstengels; nesten van de zwarte zeezwaluw met eieren; achterop: waterlie stusschen 't riet.

nadering; geen enkel exemplaar heb ik dien dag op het nest waargenomen en meer dan eens verhieven zich reeds op aanzienlijken afstand groote zwermen met veel geplas uit het riet, om recht snorrend voortvliegend, de uitgestrekte pooten na zich sleepend, op een rustiger plaatsje weer in het water neer te strijken.

Voortroeiende zag ik nu en dan door de lange, in het riet opvallende strooken op grooten afstand een fuut (*Colymbus Cristatus*) rondzwemmen, die echter weinig met ons scheen op te hebben en onmiddellijk de diepte der wateren opzocht, om zodoende aan mijn bespiedend oog te ontkomen.

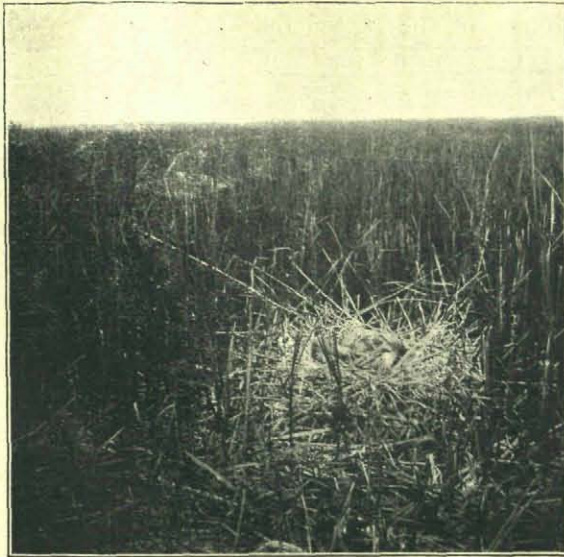
Hoewel mijn geleider op mijn vraag, of de lepe-

moesten de riemen verwisseld worden tegen een boom en gingen wij door het dichte riet met zetjes en rukjes vooruit.

Langzamerhand bevonden wij ons te midden der lepelaarskolonie, rechts en links groote hoeveelheden nesten, alle met vier tamelijk groote, groezelig witte, onregelmatig roodbruin gevlekte eieren. Bij nader onderzoek bleken de meeste eieren reeds bebroed en vonden wij zelfs in één nest een allerliefst donsjong, iets grooter dan een pasgeboren eend en mooi geel gekleurd met een steenrooden bek, terwijl de drie overige eieren alle gepikt waren en drie kopjes van aanstaande Naardermeer-bewoners vertoonden.

Het nest van den lepelaar is precies een vergroot koetennest; dezelfde materialen, dezelfde onderbouw en dezelfde vorm, alléén bereikten deze soms eene hoogte van een halven meter boven den waterspiegel.

Te midden dezer kolonie vonden wij twee nesten van den blauwen reiger (*Ardea Cinerea*). Eén er van

Nest van Blauwe reigers.

bevatte vijf jongen, het andere vier zwaar bebroede eieren. De jonge reigers zijn ware monstertjes en moeten een enorme verandering ondergaan, voordat ze tot groote, slanke, sierlijke reigers zijn opge-

Nest van Purperreigers.

groeid; de eieren zijn zachtblauw ter grootte van een kippenei.

Na volop van dit gedeelte van het meer genoten te hebben, werd het plan gemaakt, eens naar den purperreiger (*Phoxyx purpurea*) uit te zien, die hier ook broedende voorkomt; maar ook een afzonderlijk gedeelte als privaat eigendom beschouwt.

Om daar te komen, moest nog een flink eind geroeid worden; ik gaf in dien tusschentijd mijn oogen flink den kost en vergastte mij aan het gezicht van de zwermen zwarte zeezwaluwen (*Hydrochelidon nigrum*) en vischdiefjes (*Sterna hirundo*), terwijl kokmeeuwen (*Larus ridibundus*), grutto's (*Limosa limosa*), tureluurs (*Totanus totanus*), kievieten (*Vanellus vanellus*) en een snip (*Gallinago gallinago*) opvlogen.

Hoewel mijn geleider ontkende, dat de laatste hier broedend wordt aangetroffen, meen ik toch, dat zulks wél het geval zal wezen; jammer dat het terrein hier en daar voor ons ontoegankelijk was en een onderzoek ter plaatse dus onmogelijk.

Nu en dan vloog een eend (*Anas boschas*) over ons en verdween in de richting van de eendenkooi,

Jonge Lepelaars op 't nest.

waar deze vogels op het oogenblik veel broedend voorkomen.

Bij het doorkruisen van vrij dun riet wees mijn reisgenoot eensklaps op iets zwarts in het water, zeggende: „Mijnheer, daar ligt een nest van de „loeme” (fuut)!”

Groot was mijne verbazing, toen de man gelijk bleek te hebben en een vies, modderig koekje ter grootte van een mannenhand, een nest van den fuut was, waarop een grauw, bemodderd, nat ei, dat door den slimmen eigenaar nog handig bij onze nadering met een kluitje modder bedekt was geworden.

Hoe ter wereld nog meer eieren en later de broedende vogel zelf plaats op dat drijvend eilandje moeten vinden is mij een raadsel; misschien dat bij dezen vogel het nest gelijk met den leg uitgebreid wordt. Dat bij het bebroeden van zulke eieren vocht een groote factor is, wist ik wel; maar dat eieren, die vrij wel doornat liggen met succes jongen

voortbrengen, was mij tot nu toe nog onbekend.

Onze tocht voortzettende, bereikten wij de kolonie purperreigers en mocht ik, naderbij komende, dezelfde vertooning zien, als de lepelaars mij een oogenblik te voren gegeven hadden.

Een heirleger dezer vogels vloog op en bleef zich statig in het luchtruim voortbewegen; hier kon ik voor het eerst voet aan wal zetten en wandelden wij, op gevaar af in den drassigen bodem te blijven steken, tusschen de reigernesten door.

Eigenaardig is het, dat hier de blauwe reiger geheel ontbrak; deze schijnt dus het gezelschap van de lepelaars te verkiezen boven dat van zijn roode stamgenooten.

Bestaat het nest van den eerste, evenals een kraaiennest, uit twijgjes, het nest van den purperreiger is geheel uit moerasmateriaal samengesteld en bevat in hoofdzaak dunne biezen en rietstengeltjes. Ook schijnen de purperreigers later te broeden, daar de meeste nesten nog onvoltooid waren en ik slechts één nest met twee eieren en twee nesten met één ei vond. Ook deze eieren zijn fraai, zacht blauw en zijn iets kleiner dan die van den blauwen reiger.

In dit gedeelte van het meer hoorde ik allerlei soorten rietzangers jubelen en zag ik een vogeltje ter grootte van de grasmusch, dat aanhoudend een lang roffelend geluid deed hooren, evenals de groote, groene sprinkhaan zulks kan doen.

Toen ik er later Brehm eens op nalas, werd ik vrijwel versterkt in mijne meening, den nachtegaalrietzanger of snor (*Locustella luscinioides*) voor mij gehad te hebben; maar met zekerheid zou ik het niet durven zeggen.

Op onze terugreis zag ik nog een vlucht kemp-haantjes (*Pavoncella pugnax*). Waterhoentjes (*Gallinula chloropus*) heb ik dien dag niet gezien, hoewel zij er wel voorkomen. Gedurende den geheelen tocht zag ik eenige paren kuikendieven ronddoolen; die roofvogels komen hier zeer veel voor en richten met otters en wezels groote verwoestingen onder de eieren en jongen van het waterwild aan.

Ik hoop nu binnenkort het uitstapje nog eens te doen in gezelschap van ornithologische kennissen en verheug mij bij voorbaat reeds op dien genotvollen dag.

Den Haag, 7 Mei 1899.

C. STOLK.

CLIVIA'S.

Naast de *Aspidistra* is zeker de *Clivia* wel de meest verspreide kamerplant.

Geen raam haast, of men ziet er in April de menierroode bloemen prijken.

Al heeft de plant die algemeene bekendheid voornamelijk te danken aan de geringe zorg, die ze vereischt, toch verkeerden lang niet alle *Clivia*'s, die men hier en daar ontmoet, in even goede conditie. Het is daarom misschien niet ongewenscht, een korte behandeling dezer plant te geven. De *Clivia* dan, tegenwoordig ook *Himantophyllum* genaamd, behoort tot de zoogenaamde wortelgewassen. Zij houdt er namenlijk bijzonder dikke, vleezige wortels op na, die, als voorraadschuren der voor de plant benodigde voedingsstoffen, deze in staat stellen, gedurende het droge jaargetijde toch haar uiterlijke frischheid te behouden, hetgeen ons duidelijk maakt, waarom deze plant het zoo goed uithoudt in onze kamers. Zij wij namenlijk eens achteloos met het gieten, soms eenige weken zelfs, onze *Clivia* trekt er zich weinig van aan en blijft er even frisch om. Toch heeft zulk een ongeregelde behandeling natuurlijk invloed op den bloei der plant. Wij zullen straks zien, hoe men het gieten dient te regelen. De *Clivia* houdt van een zeer voedzame

grondsoort. Verteerde kleizoden, bladaarde, roet en rivierzand, door elkaar gemengd bijvoorbeeld en een ruime pot tevens, waarvan men den bodem bedekt met eenige potscherven, opdat het gat niet verstopt rake. De aarde in 'de pot moet zeer vast worden aangedrukt. Om de drie jaar minstens geve men versche aarde, waartoe men de plant uit den pot haalt en alle aarde van de wortels zooveel mogelijk verwijdt. Dikwijls is de pot in dien tijd van buiten groen uitgeslagen; men neme daarom in elk geval liever een nieuwen, ook al is er geen behoefte aan een grooter.

Wat de standplaats betreft: de *Clivia* groeit in elke kamer, mits zij vorstvrij staat en voldoende licht ontvangt. Men plaatse haar in den bloeitijd liefst op het zuiden en zoo dicht mogelijk bij het glas. De bloemen vertoonen dan een helder roode kleur in plaats van de ziekelijke safraangele tint, die men veelal aantreft. Wat het gieten betreft, neme men in acht, dat de plant heel wat water verdraagt van April tot October. In de wintermaanden echter giete men slechts spaarzaam. De groei staat dan zoo goed als stil, terwijl de bloeistengel zich ontwikkelen moet. Zoodra deze flink zichtbaar is, beginne men meer overvloedig te gieten en geve